

2021. október 21., csütörtök

P9_TA(2021)0440

A tunéziai helyzet**Az Európai Parlament 2021. október 21-i állásfoglalása a tunéziai helyzetről (2021/2903(RSP))**

(2022/C 184/12)

Az Európai Parlament,

- tekintettel Tunéziáról szóló korábbi állásfoglalásaira és az EU és Tunézia közötti szabadkereskedelmi megállapodásról folytatandó tárgyalások megnyitásáról szóló, 2016. február 25-i állásfoglalására ⁽¹⁾,
- tekintettel az EU választási megfigyelő missziójának a 2019. szeptember 15-én, illetve október 6-án tartott tunéziai elnökválasztásról és parlamenti választásokról szóló végleges jelentésére,
- tekintettel az Európai Unió és Tunézia közötti társulási megállapodásra, valamint az annak keretében 2019-ben és 2020-ban tartott különböző tematikus ülésekre,
- tekintettel a Nemzetközi Valutaalap (IMF) Igazgatóságának a IV. cikk alapján Tunéziával folytatott konzultáció keretében 2021. február 26-án elfogadott következtetéseire,
- tekintettel az EU és Tunézia közötti kapcsolatokról szóló, „A megújított partnerségért” című, 2021. június 4-i közös közleményre,
- tekintettel a kormányfő és a kormánytagok megbízatásának megszüntetéséről szóló, 2021. július 26-i 2021-69. sz. tunéziai elnöki rendeletre, a parlament hatáskörének felfüggesztéséről szóló, 2021. július 29-i 2021-80. sz. tunéziai elnöki rendeletre, a parlament hatásköreinek felfüggesztésével kapcsolatos rendkívüli intézkedések meghosszabbításáról szóló, 2021. augusztus 24-i 2021-109. sz. tunéziai elnöki rendeletre, valamint a rendkívüli intézkedésekről szóló, 2021. szeptember 22-i 2021-117. sz. tunéziai elnöki rendeletre,
- tekintettel a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének (alelnök/főképviselő) az Európai Unió nevében tett, 2021. július 27-i nyilatkozatára és a Tuniszban a sajtónak tett, 2021. szeptember 10-i nyilatkozataira,
- tekintettel Tunézia 2014. évi alkotmányára,
- tekintettel a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányára, amelynek Tunézia részes fele,
- tekintettel a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetések minden formájának kiküszöböléséről szóló egyezményre (CEDAW), amelyet Tunézia 1985-ben erősített meg, és amellyel kapcsolatban 2014-ben visszavonta fenntartásait,
- tekintettel a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló, a 2018–2022-es időszakra vonatkozó, 2018-ban elfogadott nemzeti cselekvési tervre,
- tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) és (4) bekezdésére,

A. mivel Tunézia az EU kiemelt partnere, prioritást élvez a folyamatos segítségnyújtás és támogatás, és a 2011-es, 2014-es, 2018-as és 2019-as választási megfigyelő missziók megerősítették, hogy az EU szilárdan elkötelezett a tunéziai demokrácia mellett; mivel a tunéziai forradalom idei 10. évfordulója fontos pillanat Tunézia demokratikus fejlődésében;

⁽¹⁾ HL C 35., 2018.1.31., 117. o.

2021. október 21., csütörtök

- B. mivel a társadalmi-gazdasági helyzetet a belső politikai környezet miatt kialakult általános gazdasági stagnálás, valamint a Covid19-járványban a világon a második legmagasabb halálozási rátát eredményező egészségügyi válság jellemezte; mivel a Covid19-világi járvány, a turisták elmaradása, az ifjúsági munkanélküliség magas szintje és az infláció tovább rontotta Tunézia törekeny gazdasági helyzetét; mivel a mindent átható korrupció, a hiányos átmeneti igazságszolgáltatás, valamint a súlyos gazdasági és biztonsági kihívások továbbra is jelentősen akadályozzák Tunézia teljes demokratikus konszolidációját;
- C. mivel ilyen körülmények között Kaisz Szaíd elnök 2021. július 25-én a tunéziai alkotmány 80. cikkére hivatkozott, amely felhatalmazza őt arra, hogy rendkívüli intézkedéseket fogadjon el az államot fenyegető közvetlen veszély kezelése érdekében, és mivel bejelentette Hisám Masísi miniszterelnök felmentését, a parlament 30 napra történő, de meghosszabbítható felfüggesztését és valamennyi képviselő parlamenti mentelmi jogának felfüggesztését; mivel 2021. augusztus 24-én az elnök meghosszabbította a parlament felfüggesztését;
- D. mivel az Egyesült Arab Emírségek, Szaúd-Arábia és Egyiptom kormánya azonnal méltatta és szóban támogatta Szaíd elnök kezdeményezését;
- E. mivel az alkotmánybírók hiánya, és az, hogy emiatt a parlamenti képviselők nem élhetnek jogorvoslattal a szükségállapot elnök általi egyoldalú meghosszabbításával szemben, amint azt az alkotmány megfelelő cikke kimondja, komoly aggályokat vetett fel a tunéziai demokratikus átmenet és az alapvető jogok tekintetében;
- F. mivel 2021. szeptember 22-én az elnök kiadta a 2021-117. sz. elnöki rendeletet, amely olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek megerősítik saját elsőrendűségét és rendeletének az alkotmánnyal szembeni elsőbbségét, ezáltal aláásva az alkotmányt, és így az állam valamennyi hatásköre Kaisz Szaíd elnök kezébe kerül; mivel az alkotmány jogokra és szabadságokra vonatkozó rendelkezéseit csak akkor fogják tiszteletben tartani és garantálni, ha azok nem ellentétesek az elnöki rendeleteken és a rendkívüli intézkedéseken alapuló jogszabályokkal; mivel a 117. sz. elnöki rendelet nem teszi lehetővé az elnöki határozatok elleni fellebbezést a bíróságokon, így a tunéziai legfelsőbb közigazgatási bíróságon és annak semmítőszékén sem;
- G. mivel a hatáskörök bármiféle időbeli korlátozás nélkül az elnök kezébe kerültek; mivel az elnök teljes jogalkotási hatáskört biztosított magának arra, hogy rendelettel módosítsa a politikai pártokra, a választásokra, az igazságszolgáltatási rendszerre, a szakszervezetekre és egyesületekre, a sajtószabadságra, az információszabadságra, az igazságügyi minisztérium szervezetére, az emberi jogokra és szabadságokra, a személyi státuszra vonatkozó törvénykönyvre, valamint a belső biztonsági erőkre, a vámhatóságokra és az állami költségvetésre vonatkozó jogszabályokat;
- H. mivel bár a tunéziai civil társadalom nyilvánosan hangot adott az új korlátozásokkal kapcsolatos komoly aggodalmának, Kaisz Szaíd elnök júliusi intézkedései jelentős támogatást élveztek, ami azt mutatja, hogy a közvélemény elégedetlen az ország súlyos társadalmi-gazdasági helyzetével és a kormányzat rossz működésével; mivel 18 helyi és nemzetközi nem kormányzati szervezet közös nyilatkozatot adott ki a tunéziai demokrácia helyzetéről; mivel a G7-ek felszólította Tunéziát, hogy térjen vissza az alkotmányos rendhez, és a parlament folytassa tevékenységét;
- I. mivel a tunéziai rendőrség 2021. július 26-án indokolás nélkül bezáratta az al-Dzsazíra irodáit Tuniszban;
- J. mivel a tunéziai civil társadalom fejlett és szilárd, és 2011 óta alapvető szerepet játszik Tunézia demokratikus átmenetének alakításában és megerősítésében, és számos aktivista sürgős reformokra, többek között korrupcióellenes intézkedésekre szólított fel, és mivel a nemzeti párbeszéd az ország egyik sajátos jellemzője; mivel a sajtószabadság és a publikálás szabadsága a nyitott, szabad és demokratikus társadalom fontos eleme; mivel 2021. július 26-a óta a civil társadalmat nem vonták be a nemzeti párbeszédbe, és a Kaisz Szaíd elnök által tett lépések során sem konzultáltak vele;
- K. mivel 2021. szeptember 10-én a tunéziai általános munkaügyi unió (UGTT) bemutatta ütemtervét, amelyben egy nemzeti tanácsadó bizottság létrehozására szólított fel annak érdekében, hogy jogi keretet biztosítson az ország inkluzív társadalmi és politikai reformjához, és különösen a politikai rendszer és a választási törvény reformjához, valamint az alkotmány módosításához;

2021. október 21., csütörtök

- L. mivel a tunéziai gazdaság nagymértékben függ a külföldi befektetésektől, az idegenforgalomtól és az EU-ba irányuló termékexporttól; mivel a Világbank szerint Tunézia folyó fizetési mérlege és költségvetési hiánya miatt jelentős strukturális reformokra van szükség; mivel az EU Tunézia legnagyobb kereskedelmi partnere, amely 2020-ban kereskedelmének 57,9 %-át tette ki, és Tunézia kivitelének 70,9 %-a az EU-ba irányul, importjának 48,3 %-a pedig az EU-ból származik; mivel a gazdaság csak akkor virágozhat, ha helyreáll a demokrácia, és biztosított a biztonság és a stabilitás;
- M. mivel a már eleve törékeny helyzetet a Covid19-világjárvány tovább súlyosbította Tunéziában; mivel az egészségügyi válságra való hatékony reagáláshoz hiányoztak a megfelelő oxigén- és oltóanyagkészletek;
- N. mivel egyre több tunéziai hagyja el hazáját, esetenként a Földközi-tengeren átkelve életét kockáztatva; mivel Tunéziában az agyszívás aránya az arab országok között az egyik legmagasabb;
- O. mivel az EU 2011 óta folyamatosan és jelentősen támogatta Tunéziát és több mint 2 milliárd EUR összegű közvetlen vissza nem térítendő támogatást nyújtott Tunéziának a demokratikus átmenet támogatására, többek között a makroszintű pénzügyi támogatás részeként 2020-ban 260 millió EUR-t, 2021 júniusában pedig 200 millió EUR-t folyósított; mivel 2021 májusában egy 600 millió EUR összegű részletet bocsátottak Tunézia rendelkezésére a makroszintű pénzügyi támogatási program keretében azzal a konkrét céllal, hogy enyhítsék a Covid19-világjárvány gazdasági következményeit az országban; mivel a 2021 és 2027 közötti időszakban az EU a különböző eszközöket az új Szomszédügyi, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszközzel (NDICI – Globális Európa) váltja fel, és mivel a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartásának megszilárdítása, támogatása és előmozdítása az eszköz keretében nyújtott uniós külső támogatás egyik fő célkitűzése;
- P. mivel a demokrácia előmozdítására irányuló erőfeszítések fokozására tett uniós kötelezettségvállalást a Tanács által 2020 novemberében elfogadott, az emberi jogokra és demokráciára vonatkozó uniós cselekvési terv is megerősítette;
- Q. mivel Tunézia 2014. évi alkotmánya kimondja a meggyőződés és a lelkiismeret szabadságát;
1. megerősíti elkötelezettségét az EU és Tunézia közötti kiemelt partnerség, valamint Tunézia demokratikus folyamatai mellett; azonban aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a 2021-117. sz. elnöki rendelet határozatlan időre hatásköröket von össze az elnök kezében; megismétli, hogy továbbra is tiszteletben kell tartani a jogállamiságot, az alkotmányt és a jogszabályi keretet, és hogy megfelelően működő és legitim parlamentre van szükség, mivel ez az intézmény képviseli a népet; ezért sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Szaíd elnök 2021. augusztus 24-én határozatlan időre felfüggesztette a tunéziai parlamentet;
  2. felszólít az állami intézmények rendes működéséhez való visszatérésre – beleértve a teljes értékű demokráciához való visszatérést és a nemzeti párbeszéd részeként a parlament tevékenységének mihamarabbi folytatását –, és kéri, hogy jelentsenek be egy egyértelmű ütemtervet;
  3. nyomatékosan hangsúlyozza, hogy a parlament a demokrácia alapvető intézménye, amely minden alkotmányos reformhoz szükség van rá; kiemeli, hogy az alkotmánybíróság hiánya Tunéziában lehetővé teszi az alkotmány 80. cikkének önkényes értelmezését és alkalmazását, és ez megakadályozza a parlamenti képviselőket abban, hogy jogorvoslással éljenek a parlament felfüggesztése és az elnök által a 80. cikk alapján hozott más intézkedések tárgyában; felszólítja Tunéziát, hogy hozzon létre egy alkotmánybíróságot azzal a céllal, hogy elkerülje az alkotmányával kapcsolatos félreértelmezéseket és visszaéléseket;
  4. megismétli az alelnök/főképviseelő felhívását az intézményi stabilitás mielőbbi helyreállítására, és különösen a Tunézia 2014. évi alkotmányában rögzített alapvető jogok és szabadságok tiszteletben tartására, továbbá az erőszak valamennyi formájától való tartózkodásra;
  5. tudomásul veszi Nazsla Buden Romdhan 2021. szeptember 29-i miniszterelnöki kinevezését, valamint a kormány október 11-i kinevezését; megjegyzi, hogy 10 nőt neveztek ki miniszternek;
  6. felhívja az elnököt, hogy vizsgálja felül álláspontját, és aktívan támogasson minden olyan lépést, amely a nők és a férfiak egyenlő jogainak biztosítására irányul valamennyi területen, de elsősorban a nőket hátrányos helyzetbe hozó öröklési jog, a gyermekfelügyeleti jogok, a háztartás vezetőjének biztosított jogok, a szülői szabadsághoz való jog, valamint a munkavállalói jogok terén, különösen a háztartási alkalmazottak és a női mezőgazdasági dolgozók esetében;

2021. október 21., csütörtök

7. felszólítja a tunéziai hatóságokat, hogy tartsák tiszteletben az alkotmányt, és biztosítsák valamennyi polgár alapvető jogainak tiszteletben tartását; emlékeztet az alapvető és emberi jogok elidegeníthetetlen jellegére és feltétel nélküli elsőbbségére, és felszólít az alkotmány elsődleges jogként való visszaállítására; felszólítja Tunéziát, hogy teljes mértékben szüntesse meg a halálbüntetést;
  8. felhívja a hatóságokat, hogy kerüljék el az utazási tilalmak, az állami felügyelet és házi őrizetek miatti jogbizonytalanságot; rendkívül problematikusnak tartja a polgári személyekkel szemben katonai bíróságokon folyó pereket, és felszólít a független igazságszolgáltatás helyreállítására, ami a tunéziai katonai bíróságok reformjához kell vezessen, megszüntetve a polgári személyekkel szembeni katonai pereket;
  9. kitart amellett, hogy az alkotmány és a politikai rendszer bármilyen módosítására csak az alkotmány keretein belül kerülhet sor; tudomásul veszi, hogy a Tunéziai Liga az Emberi Jogok Védelméért és más civil társadalmi szervezetek bírálták, hogy a hatalom az elnök kezében összpontosul; hangsúlyozza, hogy egy demokráciában a hatalmi ágak egyensúlyának és szétválasztásának kell érvényesülnie;
  10. elismeri az UGTT-ből, a Tunéziai Ipar-, Kereskedelmi és Kézműves Szövetségből (UTICA), a Tunéziai Emberi Jogi Ligából (LTDH) és a tunéziai ügyvédi kamarából álló Nemzeti Párbeszéd Kvartett kulcsfontosságú szerepét az inkluzív nemzeti párbeszéd elősegítésében, amelyért 2015-ben Nobel-békedíjat ítéltek oda; felhívja az elnököt, hogy járuljon hozzá egy olyan nemzeti kerethez, amely valamennyi érdekelt fél számára lehetővé teszi a párbeszéd hatékony folytatását; emlékeztet az Európai Parlament Demokratiatámogatási és Választási Koordinációs Csoportjának (DEG) kulcsszerepére a civil társadalom és Tunézia politikai vezetői közötti párbeszéd előmozdításában;
  11. hangsúlyozza, hogy strukturális reformok és politikák révén sürgősen felül kell kerekedni az országot sújtó társadalmi-gazdasági válságon;
  12. újílag megerősíti az EU szilárd elkötelezettségét amellett, hogy támogatja Tunéziát a pénzügyi és gazdasági válság leküzdésében, valamint a demokratikus konszolidáció felé vezető úton; felhívja a Bizottságot és az Európai Külügyi Szolgálatot, hogy erősítse a tunéziai hatóságokkal, gazdasági szervezetekkel és a tunéziai civil társadalommal folytatott párbeszédet; hangsúlyozza, hogy stabil és működőképes intézményekre van szükség ahhoz, hogy előrelépés történjen az IMF mentőhiteléhez szükséges strukturális reformok terén;
  13. hangsúlyozza, hogy az erős EU-Tunézia partnerség elsődleges alapja a jogállamiság, a demokrácia és az emberi jogok közös értelmezése; sürgeti az elnököt, hogy tegye lehetővé a független állami szabályozó szervek teljes körű és megfelelő működését, beleértve a törvények alkotmányosságának felülvizsgálatát végző ideiglenes szerv és a Nemzeti Korrupcióellenes Ügynökség munkáját is;
  14. aggodalmát fejezi ki a tunéziai demokráciát aláásó külföldi beavatkozások miatt;
  15. felhívja az EU-t, hogy folytassa a tunéziai polgárokat közvetlenül támogató programokat, és a jelenlegi válság fényében szükség esetén fokozza a segítségnyújtást, többek között a COVAX rendszeren keresztül nyújtott egészségügyi támogatással, hogy segítse az országot a Covid19-világjárvány súlyos hatásainak kezelésében;
  16. felszólítja az alelnököt/főképviselet és a tagállamokat, hogy szorosan kövessék nyomon a tunéziai helyzetet, és felkéri az alelnököt/főképviselet, hogy rendszeresen tegyen jelentést a Parlament Külügyi Bizottságának, biztosítva a megfelelő parlamenti párbeszédet ezzel a fontos és aggasztó helyzettel kapcsolatban;
  17. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, az EKSZ-nek, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseletének, valamint Tunézia elnökének, kormányának és parlamentjének.
-